

**Методичні рекомендації до уроку «Виготовлення великоднього сувеніру
"Писанка" за комбінованими технологіями валяння»**

Геля Неоніла Дмитрівна

учитель трудового навчання,

Комунальний вищий

навчальний заклад Київської

обласної ради "Броварське вище

училище фізичної культури"

При виготовленні даного виробу використовуються інноваційні технології, зокрема, проектна технологія. Досвід роботи показує, що це допомагає формуванню пізнавальної активності, самостійності, розвитку індивідуального та творчого мислення учнів. Під час навчальних занять проектно – технологічна діяльність учнів сприяє активізації їх мислення, допомагає осягнути самих себе, відчути радість від отриманих результатів власної діяльності, сприяє більшій можливості для організації самостійної дослідницької, пошукової, творчої діяльності. Використовуючи проектний метод навчання, учні засвоюють усю технологію розв'язання завдань – від постановки питання до результату, що впливає на формування базових і ключових компетентностей.

Методичні рекомендації до уроку

навчальної програми «Технології. 10-11 класи»

Варіативний модуль: Технологія валяння виробу

Тема: Виготовлення великоднього сувеніру "Писанка" за комбінованими технологіями валяння (фелтінгу)

Мета:

- формування предметних компетентностей: предметно – технологічної (забезпечити здобуття знань про технологію валяння з вовни, формувати вміння та навички виготовити писанку за комбінованими технологіями фелтінгу), міжпредметної естетичної (розвивати здатність виявляти естетичне ставлення до світу, спроможність аналізувати й оцінювати досягнення національної культури);
- формування ключових компетентностей: уміння вчитися (підтримувати здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь та навичок), розвивати здатність формувати власні мистецькі смаки.

Теоретична інформація:

Фелтінг (від англ. felt — войлок, фільц, набивання) - техніка рукоділля, що полягає у звалюванні вовни за допомогою теплої мильної води (мокрий фелтінг), або спеціальних голок (фільцювання), в результаті чого отримується войлок. Технології отримання войлоку дуже древні і завжди були поширені у народів, які практикували тваринництво - отже, і на території сучасної України. Але фелтінг як сучасне хоббі українські рукодільниці почерпнули від європейських майстринь. Так само і спеціальні матеріали (тонка вовна мериноса і інших екзотичних порід овець, кіз,

альпаки) різнобарвних кольорів постачають найчастіше європейські і аргентинські виробники.

Сьогодні з ручного войлоку виготовляють не лише традиційні валянки, а й одяг, головні убори, палантини, сумки, картини (техніка вовняна акварель), м'які іграшки і навіть портретні ляльки.

Дана методика пропонує покроковий майстер-клас, розрахований на 2 уроки. На прикладі виготовлення українського сувеніру "Писанка", учні отримають базові навички роботи з вовною у різних техніках фелтінгу: мокрого і сухого валяння. Познайомляться не лише з символікою традиційного писанкарства, але й навчатися переносити знаки і символи традиційної української писанки у виріб з вовни, взаємодіяти з різними формами матеріалу: гребінна стрічка, кардочіс, слівер, войлок.

При підготовці до уроку можна запропонувати учням самим дізнатися про особливості технології валяння та ознайомитися з прикладами виробів за допомогою Інтернету. У всесвітній мережі є тисячі неймовірних світлин предметів, виготовлених з вовни. Це неодмінно зацікавить дітей та надасть їм стимул для оволодіння запропонованими прийомами, вони отримають багатий матеріал для роздумів над можливим подальшим використанням набутих навичок. Крім того, завдання такого плану дають учням вміння знаходити необхідну інформацію засобами Інтернету.

Інструменти, необхідні для уроку (Рис. 1): болванка у формі яйця, вовна - гребінні стрічки або кардочіс у кольорах червоного і помаранчевого спектру, вовна білого кольору (пухнаста пряжа, або гребінна стрічка з довгорунних порід - блакитномордої вівці, Wensleydale). Різнобарвні шматки вовни для валяння, матеріал для набивки - вовняний слівер, або синтетичні (холофайбер, синтепон), голки для фільцювання №№ 32, 36, 38 зірочка спіральна, декоративний шнурок, гачок в'язальний, пухирчата пакувальна плівка, мило, тепла вода, губка, ножиці.

Рис. 1 – Матеріали, інструменти, пристосування для валяння

Урок 1. Виготовлення войлоку у техніці мокрого валяння (фелтінгу) з натуральної вовни (Час 45 хв).

Крок 1. Змочуємо теплою водою і милом губку, формуємо рясну піну). Змочуємо піною болванку яйця. Витираємо насухо руки.

Крок 2 . Пальцями рук вищипуємо тонкі пасма вовни жовтогарячого кольору і напівпрозорим шаром огортаємо болванку (Рис. 2). На її вологу поверхню вони легко прилипають.

Крок 3. Формуємо губкою ще більше піни і обережно покриваємо нею вовну на болванці (Рис. 3).

Рис. 2 – Фото кроку 2

Рис. 3 – Фото кроку 3

Рис. 4 – Фото кроку 4

Крок 4. Пальцями перемішуємо вовну на болванці з піною, щоб матеріал рясно змочився мильним розчином. Але не загладжуємо, вовна з піною має лишатися пухкою (Рис. 4).

Повторити кроки з 2 по 4 для інших відтінків червоного і жовтогарячого спектру - всього 4 - 5 тонких шарів. ПРИМІТКА: Чим більше відтінків червоного і помаранчевого використаємо для формування "шкаралупи" яйця, тим натуральніше виглядатиме виріб, подібним до крашанки з цибулиного лушпиння.

Крок 5. Після змочення піною останнього шару вовни, беремо заготовку у долоні і починаємо інтенсивно перекочувати її між пальцями. Також зручно валяти "яйце" між долонею і розкладеною на столі пухирчатою плівкою (Рис. 5). Спочатку буде відчуття, що вовни забагато, але за 5-7 хвилин валяння руки відчують, що матеріал зробив усадку. Коли вовна щільно обляже болванку, можна констатувати, що войлок для сувеніру "Писанка" готовий.

Рис. 5 – Фото кроку 5

Крок 6. Вимиваємо мильний розчин з войлоку під струменем прохолодної води з крану. Вибираємо зайву вологу серветкою і лишаємо просушуватися до наступного заняття.

Урок 2. Декорування войлочного сувеніру у техніці сухого валяння (фільцювання) (Час 45 хв).

Крок 7. Знімаємо войлочну заготовку з болванки. Для цього робимо прямий розріз у нижній частині "яйця" достатнього розміру, щоб дістати болванку (Рис. 6). Бажано розріз зробити по меридіану, тоді подальша робота буде акуратніша.

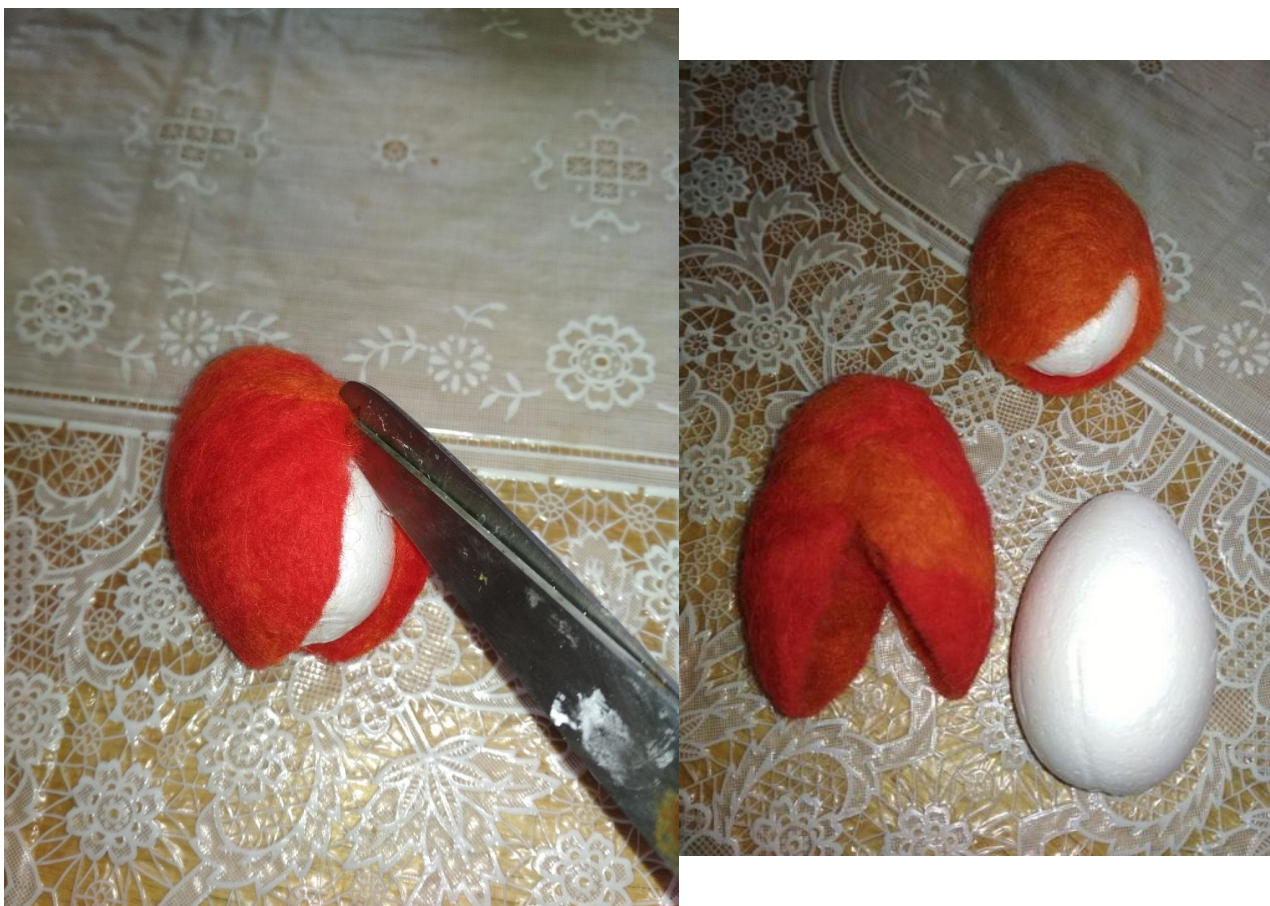

Рис. 6 – Фото кроку 7

а)

б)

Рис. 7 – а) Фото кроку 8; б) Фото кроку 9

Крок 8. Набиваємо войлочну шкаралупу наповнювачем (Рис. 7 а). Він може бути з натуральних чи синтетичних матеріалів. ПРИМІТКА: Для сухого валяння голками (фільцювання) не суттєво, чи являється застосований матеріал натуральним. Якщо він достатньо ворсистий і пухнастий, то може бути і синтетичним.

Крок 9. Приєднуємо підвісну петлю з декоративного шнура. У верхівку яйця встромляємо гачок, зачепивши шнурок, виводимо його петлю назовні. Зав'язавши вузлом кінці шнура, сховати їх у товщі набивного матеріалу всередині "яйця" (Рис. 7 а).

Крок 10. Закриваємо розріз шкаралупи. Відщипуємо тонкі пасма вовни усіх відтінків, які були використані для формування шкаралупи "яйця" (Рис. 8 а). Перемішуємо відтінки і накладаємо на місце розрізу (Рис. 8 б).

Рис. 8 а

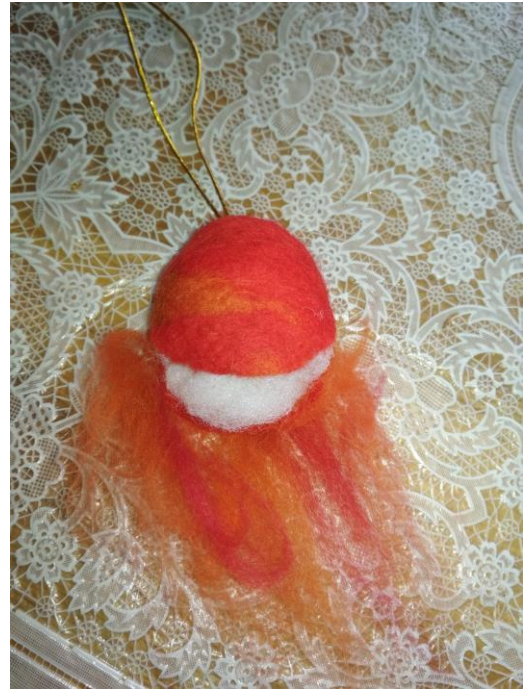

Рис. 8 б

Крок 11. Фільцуємо виріб у місці розрізу. Для цього голкою № 32 прибиваємо пасма до поверхні наповнювача (Рис. 9). Завдання цього етапу - всі кінці пасм заправити всередину виробу. Дана вправа підходить тому, хто вперше займається фільцюванням, адже тренує найпримітивнішу техніку роботи голкою.

Рис. 9 – Фото кроку 11

ПРИМІТКА: В роботі голкою можна проявляти творчість і фантазію, дотримуючись єдиного правила: витягаємо голку обов'язково під тим самим кутом, під яким і заглиблюємо у виріб. Інакше інструмент гнеться і ламається.

Крок 12. Надаємо виробу довершеної форми яйця (Рис. 10). Голкою №36 загладжуємо поверхню "писанки". Чим густіше проколювати голкою, тим пласкішою стає ділянка. Частими спіралевидними проколами можна загострити вершечок чи вирівняти непропорційні горбики. На цьому етапі виріб можна вважати завершеним і назвати сувенір "Войлочна крашанка".

Рис. 10 – Фото завершального етапу виготовлення виробу «Войлочна крашанка»

Крок 13. Перетворюємо крашанку на писанку. Для цього відщипуємо тонке довге пасмо білої довгорунної вовни і викладаємо основні лінії писанки, наприклад, меридіани (Рис. 11 а). Починаючи з місць пересікання білих ліній, спіралевидною голкою № 38 привалюємо білу вовну (Рис. 11б). Товщину ліній регулюємо густиотою проколів - чим їх більше, тим тонша лінія вийде (Рис. 11 в).

а)

б)

в)

г)

Рис. 11 – Фото кроку 13 та 14

Крок 14. Білими лініями з довгорунної вовни можна викладати візерунки і традиційні писанкарські симовли: хрести, рибки, гілки, квіти, тварини, древо, птахи (Рис. 11 г).

Крок 15. Кольоровою вовною і голкою №38 можна формувати традиційні чи сучасні художні образи: квіти, колоски, лозу, веселку тощо (Рис. 12).

Рис. 12 – Фото кроку 15

Наступним етапом має бути підготовка учнями презентації виготовленого виробу. Це може бути як індивідуальна робота, парна так і групова (підготовка презентації відразу декількох виробів).

Творче завдання на вибір

Написати есе на тему «Важливість збереження народних мотивів і орнаментів в сучасних виробах валяння».

Розробити банк ідей «Весна іде – яйцю дорогу» для використання виготовленого виробу в декорі інтер'єру, як великоднього сувеніру, як атрибут для великодніх розваг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Формування ключових та предметних компетентностей учнів шляхом використання новітніх технологій. - Ківерці, 2015.- с.62
2. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної школи /Пометун О./ - Рідна школа – 2005 – № 1 – с. 65 - 69